Európsky parlament
2019-2024

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť
Predseda

7. 11. 2023

pán David McAllister
predseda
Výbor pre zahraničné veci
BRUSEL

Vec: Stanovisko o ľudských právach a demokracii vo svete a politike Európskej únie v tejto oblasti – výročná správa za rok 2023 (2023/2118(INI))

Vážený pán predseda,

v rámci predmetného postupu bol Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť poverený predložením stanoviska Vášmu výboru. Výbor písomným postupom z 13. júla 2023 rozhodol predložiť toto stanovisko vo forme listu.

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť preskúmal túto otázku na svojej schôdzi 7. novembra[1]. Na tejto schôdzi sa rozhodol vyzvať Výbor pre zahraničné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, uvedené návrhy.

S pozdravom

Robert Biedroń

[1] Na záverečnom hlasovaní sa zúčastnili: Isabella Adinolfi, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Maria da Graça Carvalho, Rosa Estaràs Ferragut, Seán Kelly, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Radka Maxová, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Sirpa Pietikäinen, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans, Angelika Winzig, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

NÁVRHY

1. odsudzuje neustále zhoršovanie situácie v oblasti ľudských práv vrátane práv žien a rodovej rovnosti, pričom novinárky, aktivistky a obhajkyne ľudských práv vrátane obhajkýň SRZP sú obzvlášť ohrozené a sú neustálym terčom; odsudzuje závažné porušovanie ľudských práv v Afganistane od prevzatia moci Talibanom v krajine, najmä politiku rodového apartheidu, ktorá sa snaží o potláčanie práv žien a dievčat; odsudzuje iránsky parlament za prijatie nových prísnych právnych predpisov, ktoré ukladajú prísnejšie tresty ženám, ktoré porušujú pravidlá nosenia hidžábu; opakuje svoju neochvejnú podporu hnutiu Žena, život, sloboda v Iráne; ďalej konštatuje, že dodržiavanie ľudských práv je nevyhnutné pre fungovanie demokracie; opakuje svoju výzvu na úplné vykonávanie akčného plánu GAP III a na to, aby sa politiky v oblasti rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien a dievčat stali prioritou vo vonkajších vzťahoch EÚ, a to na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni; zdôrazňuje, že dodržiavanie základných práv a slobôd musí byť nevyhnutnou súčasťou procesu pristúpenia k EÚ; zdôrazňuje, že ľudské práva, demokracia a právny štát sú vzájomne prepojené a hodnoty EÚ musia v plnej miere rešpektovať všetky členské štáty EÚ; zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ dodržiavala základné práva s osobitným zameraním na jej vonkajší rozmer, aby bola dôveryhodným aktérom v európskych a globálnych vonkajších vzťahoch, a to aj pre ženy a LGBTI osoby; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v členských štátoch sú na vzostupe protirodové, protidemokratické a homofóbne iniciatívy; zdôrazňuje, že zóny bez LGBTI zavedené v Poľsku v roku 2019 a homofóbne vraždy na Slovensku nemajú v našej Únii miesto, a vyzýva populistické strany v týchto členských štátoch, aby rešpektovali dôstojnosť jednotlivca prostredníctvom tolerancie; berie na vedomie čoraz väčšie zhoršovanie situácie v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv, ktoré sú základnými právami, a zdôrazňuje, že útoky na SRZP sú zavedenou taktikou protidemokratických aktérov s cieľom ďalej narúšať práva a slobody v Európskej únii a na medzinárodnej úrovni;

2. zdôrazňuje, že ženy a dievčatá vrátane LGBTI osôb sú v konfliktoch zraniteľnejšie; odsudzuje nevyprovokovanú a nezákonnú vojnu Ruska proti Ukrajine a jej nepomerné dôsledky pre ženy a dievčatá; uznáva odvahu ukrajinských vojačiek a žien, ktoré poskytujú nebojovú podporu a tvoria druhú obrannú líniu na mieste; žiada, aby sa Rusko zodpovedalo za všetky porušenia ľudských práv žien a dievčat, okrem iného aj vrátane všetkých prípadov rodovo motivovaného násilia, ako napríklad sexuálneho násilia a znásilnenia; žiada zaistiť všetkým obetiam prístup ku spravodlivosti;

3. dôrazne odsudzuje všetky formy rodovo motivovaného násilia a vyzýva na rozhodné opatrenia s cieľom ukončiť sexuálne násilie ako vojnovú zbraň, chrániť obete a pomáhať im a zlepšiť ich prístup k spravodlivosti; konštatuje, že v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1820 (2008) môžu znásilnenie a iné formy sexuálneho násilia predstavovať vojnový zločin, zločin proti ľudskosti alebo základný akt v súvislosti s genocídou; vyzýva členské štáty, aby si plnili svoje povinnosti týkajúce sa stíhania osôb zodpovedných za takéto činy, a zdôrazňuje, že je dôležité ukončiť beztrestnosť; so znepokojením berie na vedomie využívanie mrzačenia ženských pohlavných orgánov, detských a nútených manželstiev, násilia v mene cti, tzv. mravnostnej polície a obchodovania so ženami a dievčatami; víta pristúpenie EÚ k Istanbulskému dohovoru a nabáda všetky krajiny v Európe, aby ho vykonávali; zdôrazňuje, že je dôležité identifikovať rodovo motivované

násilie ako oblasť trestnej činnosti podľa článku 83 ods. 1 ZFEÚ, a opakuje, že znásilnenie na základe chýbajúceho súhlasu sa musí kriminalizovať podľa práva EÚ;

4. zdôrazňuje, že ženy a dievčatá patriace k etnickým a náboženským menšinám a menšinám veriacich sú ešte zraniteľnejšie voči rodovo motivovanému násiliu a diskriminácii; zdôrazňuje pretrvávajúcu diskrimináciu LGBTI+ osôb a vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby jednoznačne odsúdili akúkoľvek stigmatizáciu, trestné činy z nenávisti a nenávistné prejavy, prenasledovanie, tzv. konverzné terapie, mrzačenie pohlavných orgánov intersexuálnych osôb, nápravné znásilňovanie a všetky formy násilia;

5. zdôrazňuje, že SRZP sú ľudské práva a členské štáty EÚ ich musia dodržiavať v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv, a je hlboko znepokojený globálnym zhoršením situácie v oblasti rodovej rovnosti a SRZP, a to aj v EÚ; odsudzuje rozhodnutie poľského ústavného súdu z októbra 2020 a rozhodnutie maďarskej vlády prinútiť ženy, ktorí žiadajú o umelé prerušenie tehotenstva, aby počúvali srdcový tep plodu, a vyzýva na ich okamžité zrušenie; zdôrazňuje, že je dôležité ísť príkladom, a opakuje svoje výzvy na zakotvenie práva na legálne a bezpečné umelé prerušenie tehotenstva v Charte základných práv EÚ; vyzýva EÚ, aby uprednostnila prístup k SRZP ako súčasť podpory ľudských práv a dosahovania cieľov udržateľného rozvoja; vyzýva na podporu obhajcov ľudských práv a organizácií občianskej spoločnosti zapojených do presadzovania a uľahčovania prístupu k SRZP, ktorých práca je ohrozená zmenšovaním priestoru občianskej spoločnosti; zdôrazňuje potrebu rodovo citlivej humanitárnej pomoci, aby sa mohla dostať k najzraniteľnejším osobám v núdzi; požaduje všeobecný prístup k službám v oblasti SZRP, a najmä prístup k zdravotníckym strediskám v oblasti SRZP vrátane komplexného plánovania rodičovstva, antikoncepcie a nezaujatých informácií, predpôrodnej, pôrodnej a popôrodnej starostlivosti, ako aj starostlivosti o HIV vrátane liekov na PEP/PREP; opätovne potvrdzuje, že odopieranie kvalitných komplexných služieb v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv je formou rodovo motivovaného násilia; zdôrazňuje, že ženy a dievčatá potrebujú nepretržitý prístup k službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia počas celého konfliktu a vysídlenia vrátane prístupu k bezpečnému pôrodu, službám plánovania rodičovstva, legálnemu a bezpečnému umelému prerušeniu tehotenstva alebo klinickému riešeniu znásilnenia; žiada, aby sa sprístupnili finančné prostriedky na poskytovanie základných a život zachraňujúcich služieb v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia v súlade s minimálnym počiatočným balíkom služieb OSN; odsudzuje ďalšie trvalé pokusy o stigmatizáciu a obmedzenie prístupu k zdravotnej starostlivosti v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia; odsudzuje všetky hrozby, útoky a tresty cielené na aktivistov, ktorí pomáhajú ženám získať prístup k antikoncepcii alebo umelému prerušeniu tehotenstva, ako je napríklad odsúdenie Justyny Wydrzynskej v Poľsku v marci 2023;

6. zdôrazňuje význam zabezpečenia prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu pre dievčatá a zabezpečenia rovnakých príležitostí ako predpokladu posilnenia postavenia žien a plného uplatňovania ich práv; opätovne zdôrazňuje význam komplexnej sexuálnej výchovy primeranej veku založenej na dôkazoch v rámci EÚ aj mimo nej pri odstraňovaní rodových stereotypov a škodlivých spoločenských noriem; konštatuje, že komplexné vzdelávanie, okrem iného vrátane vedeckého vzdelávania, ako sú predmety STEM, je dôležité na získanie zručností, dôstojnej práce a pracovných miest budúcnosti,

ako aj na odstránenie rodových stereotypov a predsudkov.

PRÍLOHA: ZOZNAM SUBJEKTOV ALEBO JEDNOTLIVCOV, OD KTORÝCH SPRAVODAJKYŇA DOSTAL INFORMÁCIE

Vypracovanie tohto zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne. Počas prípravy stanoviska až do jeho prijatia vo výbore dostala spravodajkyňa informácie od týchto subjektov alebo jednotlivcov:

Subjekt a/alebo jednotlivec
Spravodajkyňa vyhlasuje, že nedostala podnety od žiadneho subjektu ani osoby. Spravodajkyňa: Arba Kokalari